

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Vuilputstraat (Meulebeke, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018H46
september 2018

NOTA
PROGRAMMA VAN MAATREGELLEN

Voorafgaand:

Bekrachtigde archeologienota met regulier traject (ID 5666):

- Verslag van resultaten bureauonderzoek (projectcode: 2017K177)
- Programma van Maatregelen (projectcode: 2017K177)

Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek
(projectcode: 2018H46)

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Bruno Polfliet

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1. Programma van maatregelen	6
1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Aanleiding van het vooronderzoek	7
1.3 Resultaten vooronderzoek met ingreep in de bodem.....	7
1.4 Gemotiveerd advies.....	8
1.5 Programma van maatregelen.....	8
1.5.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	8
1.5.2 Onderzoeksstrategie en –methode	10
1.5.3 Conservatiestrategie.....	11
1.5.4 Natuurwetenschappelijk onderzoek.....	11
1.5.5 Duur en kostenraming.....	12
1.5.6 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	12
1.6 Conclusie.....	13
Deel 2. Bibliografie	14

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied met kadasternummers weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).7

Figuur 2: Thematische kaart met advieszone voor opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....11

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

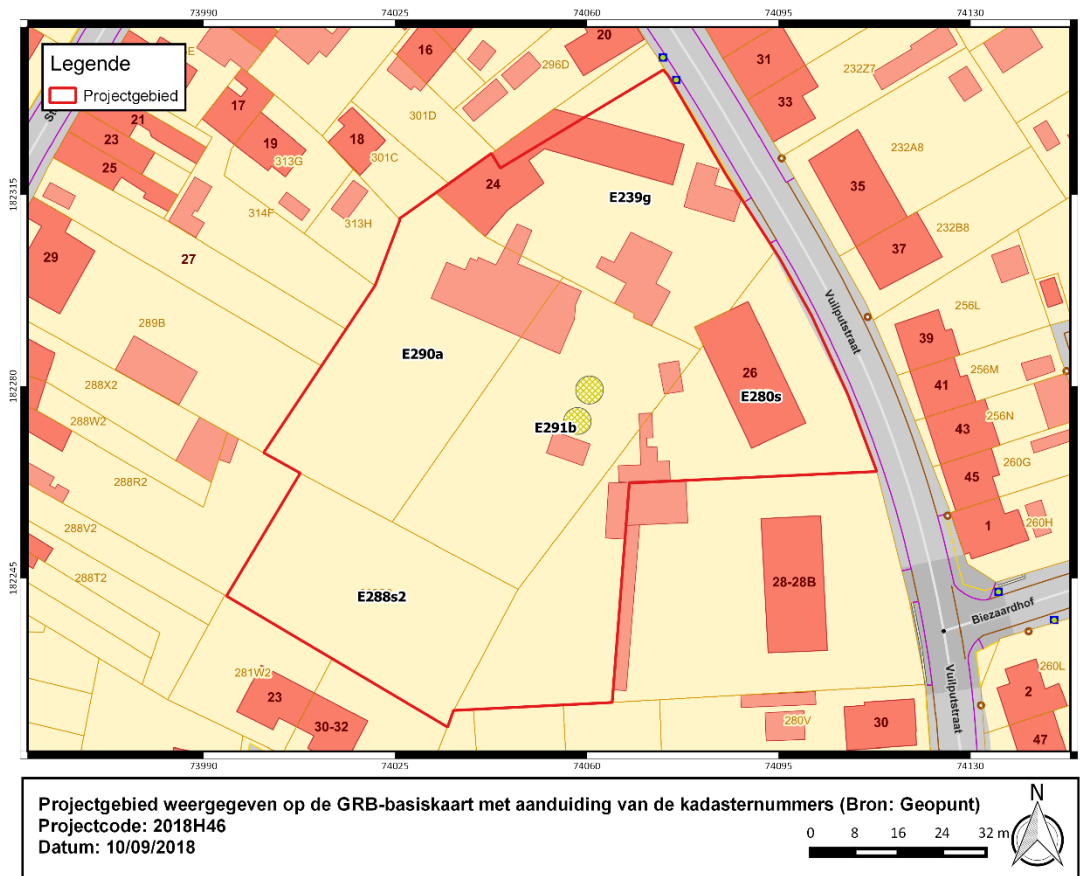
Deel 1. Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Projectcode	2018H46	
b) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De locatie van het vooronderzoek:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Meulebeke
	Deelgemeente	/
	Postcode	8760
	Adres	Vuilputstraat
	Toponiem	Vuilputstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 73957$ $Y_{\min} = 182213$ $X_{\max} = 74148$ $Y_{\max} = 182345$
d) Het kadasterplan met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelnummer of -nummers	Meulebeke, Afdeling 1, Sectie E, nr's: 239g, 290a, 291b, 288s2 & 280s Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied met kadastrumnummers weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

1.2 Aanleiding van het vooronderzoek

Aanleiding van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek vormt de geplande realisatie van een verkaveling van 14 loten met bijhorende groenzone en wegenis door All-Bouw bvba. Het voorgaande bureauonderzoek bood onvoldoende informatie om de archeologische waarde van het terrein te bepalen. Er werd daarom een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Dit werd uitgevoerd op 7 september 2018. De verwerking is van start gegaan op 10 september 2018.

1.3 Resultaten vooronderzoek met ingreep in de bodem

Tijdens het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek werden 7 proefsleuven aangelegd, allen met een ZW-NO oriëntatie. Tijdens de aanleg van de sleuven werden 5 bodemkundige profielen geplaatst, teneinde de bodemopbouw te kunnen vaststellen. Hieruit blijkt dat de bewaringstoestand van de bodemopbouw sterk varieert binnen het projectgebied ten gevolge van intensieve bebouwing. Er werden ook 2 kijkvensters aangelegd, teneinde de site zo goed mogelijk te kunnen begrijpen.

Binnen het westelijk deel van het projectgebied werden verschillende archeologische sporen geregistreerd. Zo werden verschillende grachten en greppels, kuilen, paalkuilen en een waterput aangetroffen. De paalkuilen vormen waarschijnlijk verschillende gebouwstructuren, waarvan 1 vermoedelijk hoofdgebouw. Hier werd geen dateerbaar vondstmateriaal aangetroffen. Ca. 40m ten zuiden van deze gebouwstructuren werd een waterput aangesneden welke op basis van aardewerk kan gedateerd worden tussen de laat- Romeinse Tijd en de volle middeleeuwen. Of

deze waterput in verband staat met de aangetroffen gebouwstructuren zal verder onderzoek moeten uitwijzen.

Al deze sporen en structuren dienen nog verder te worden onderzocht, teneinde een meerwaarde te kunnen bieden voor de lokale en regionale archeologie en geschiedenis. Er wordt bijgevolg een vervolgonderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving geadviseerd. Hierbij wordt een totale oppervlakte van 4678m² geadviseerd.

1.4 Gemotiveerd advies

Op basis van de uitgevoerde proefsleuven kan een advies geformuleerd worden betreffende het al dan niet opnemen van bijkomende maatregelen in het kader van verder archeologisch onderzoek op het projectgebied Meulebeke Vuilputstraat.

In totaal werden 7 sleuven (777 m²) en 2 kijkvensters (149 m²) aangelegd. Op die manier werd een totaal van 926 m² onderzocht. Het gaat om 10% van de totale oppervlakte (7653 m²) door middel van proefsleuven en 2% door middel van kijkvensters. Op die manier werd 12 % van het terrein archeologisch onderzocht.

Het betreft hier een eenvoudige bodemopbouw, waarbij de klassieke sporenarcheologie werd verwacht. De bewaringstoestand van de bodemopbouw varieert echter sterk binnen het projectgebied ten gevolge van intensieve bebouwing. Op sommige plaatsen is de C1 horizont bewaard. Het is dan ook hier dat de archeologische sporen relatief goed bewaard bleven. Op andere locaties was de bodem reeds verstoord tot op de C2 horizont. Desondanks kunnen ook hier archeologische sporen aangetroffen worden, namelijk dieper uitgegraven sporen zoals een waterput.

Tijdens de terreinevaluatie werden 24 sporen geregistreerd. Het gaat enerzijds om 16 kuilen en paalkuilen, 1 waterput en 6 grachten en greppels. Anderzijds natuurlijke verstoringen, drainages en recente verstoringen. Er werd vermoedelijk minstens 1 hoofdgebouw aangetroffen. Daarnaast kwamen op 3 verschillende locaties telkens 2 paalkuilen aan het licht die mogelijk kunnen wijzen op nog meer structuren. Bovenstaande structuren leverden helaas geen vondsten op. Daarnaast werd ook een waterput aangetroffen, welke op basis van aardewerk kan gedateerd worden tussen de laat- Romeinse Tijd en de volle middeleeuwen. Om deze archeologische resten beter te begrijpen is een vlakdekkende opgraving noodzakelijk.

1.5 Programma van maatregelen

Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek in de Vuilputstraat te Meulebeke toont het archeologische potentieel van het projectgebied duidelijk aan en bijgevolg dringt een vervolgonopgraving zich op.

1.5.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De onderzoeksvragen die bij een vervolgonopgraving minstens dienen beantwoord te worden zijn:

- a) Landschappelijk en bodemkundig
 - o Wat is de landschapstypologische context van het projectgebied? Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw?

- Wat zijn verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied? Hebben deze invloed gehad op de locatiekeuze van de verschillende vindplaatsen?
 - Wat kan er op basis van het organisch vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling, het voedselpatroon en de bestaanseconomie binnen de nederzetting? Welke cultuurgewassen werden in de verschillende fasen verbouwd? Zijn er aanwijzingen voor chronologische verschuivingen?
- b) Nederzetting(en)/erf (erven)
- Wat is de aard, datering en ruimtelijke samenhang van de verschillende elementen in de vindplaats?
 - Wat zijn de structuren die werden aangetroffen?
 - In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken gedaan worden met betrekking tot typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
 - Is er sprake van één of meerdere erven? Of is er een nederzetting te herkennen?
 - Hoe is dit alles opgebouwd en wat zijn de onderlinge verhoudingen?
 - Zijn er verschillende bewoningsfasen vast te stellen? Evolveerde de inrichting van de nederzetting, erf of erven doorheen de tijd?
- c) Landinrichting
- Op welke manier is het cultuurlandschap ingericht?
 - Zijn er afbakeningsgreppels te herkennen? Zijn er op die manier woonerven of landbouwarealen te herkennen, die gemarkeerd zijn aan de hand van greppelsystemen (bewoning, productie, opslag, ambachtelijke activiteiten,...)
 - Is er een directe relatie met het landschap (oriëntatie van de greppels op natuurlijke of structurerende elementen)?
 - Zijn er typologische verschillen merkbaar in de greppels? Zo ja, waaraan zijn deze verschillen gerelateerd (afbakeningen versus afwatering, woonareaal versus landbouwareaal, ...)?
- d) Materiële cultuur
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten en wat is de vondstdichtheid?
 - Wat is de conserveringsgraad van de verschillende materiaalcategorieën (inclusief aanwezig archeobotanisch en archeozoologisch materiaal)? Zijn er verschillen op te merken binnen de vindplaats?
 - Welke typologische ontwikkeling maakte het aardewerk door in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn aanwijsbaar?
 - Is er sprake van culturele invloeden vanuit andere gebieden? Zo ja, van waar en welke invloeden?
-

- Zijn er indicaties voor handelscontacten met andere regio's?
- Zijn er aanwijzingen voor de sociale status van de bewoners van de nederzetting?
- Wat kan er op basis van het anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling van de site, de materiële cultuur en de socio-economische positie van de nederzetting? Zijn er aanwijzingen voor chronologische verschuivingen?
- Wat kan er op basis van het organisch vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling, het voedselpatroon en de bestaanseconomie binnen de nederzetting? Welke cultuurgewassen werden in verschillende bewonings- en gebruiksfasen verbouwd? Zijn er aanwijzingen voor chronologische verschuivingen?

e) Algemeen

- Hoe past de vindplaats in het regionale landschap uit de vertegenwoordigde periodes? Zijn deze vergelijkbaar met soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of omstandigheden binnen de nederzetting?
- Hoe was de voedselvoorziening georganiseerd?
- Sluiten de sporen aan bij resultaten van onderzoek in de omgeving en de data van de CAI? Zijn de sporen van dezelfde aard, is het gerecupereerde aardewerk gelijkaardig aan dat van de andere sites?
- Wat betekenen de resultaten voor een aanvulling van kennisleemtes binnen de lokale en regionale geschiedenis?

1.5.2 Onderzoeksstrategie en –methode

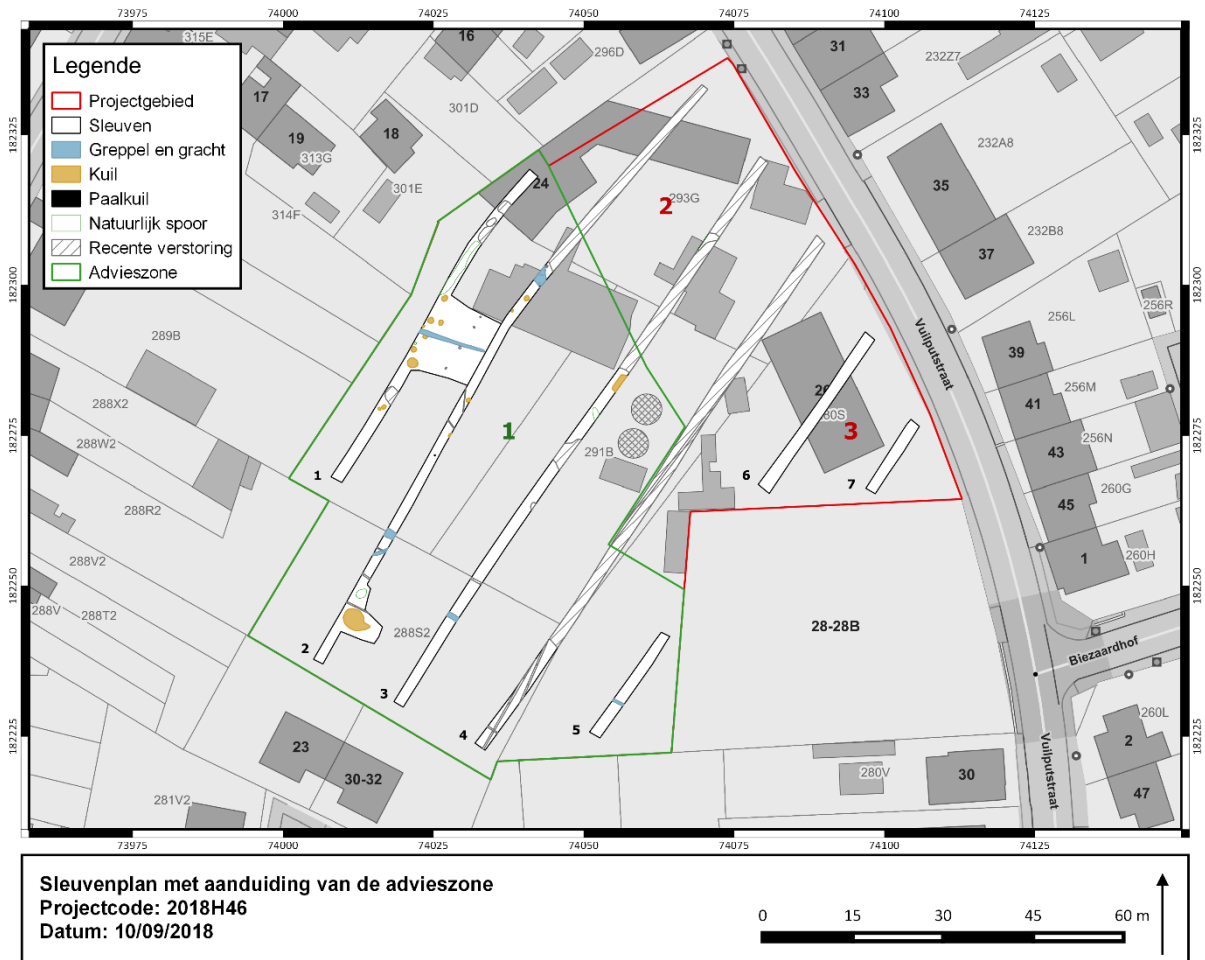
Te “Meulebeke Vuilputstraat” werd een positief proefsleuvenonderzoek uitgevoerd wat impliceert dat een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving zich opdringt. Het gaat om een totale oppervlakte van ongeveer 4678 m².

Het zuidelijke en westelijke deel van het projectgebied worden geadviseerd voor vervolgonderzoek op basis van de aangetroffen archeologische resten (1 op Figuur 2). Aangezien er indicaties zijn voor een woonerf, moet de advieszone ruim genoeg genomen worden om de totaliteit van een erf in kaart te brengen. Verder is het wel mogelijk om op basis van het proefsleuvenonderzoek het noordelijk deel van het terrein af te schrijven. Enerzijds is het noordelijk deel zwaar en diep verstoord door de voormalige aanwezigheid van een kleinhandel in mazout, kolen gas (2 op Figuur 2). Daar waren eventuele archeologische resten dan ook verloren. Anderzijds was dit deel oostelijk ondieper verstoord, maar werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen (3 op Figuur 2).

Daarnaast werd tijdens de aanleg van het eerste kijkvenster duidelijk dat de bewoningssporen zich waarschijnlijk verder uitstrekken ten westen van het projectgebied. Het is dan ook noodzakelijk om bij vervolgonderzoek zo dicht mogelijk tegen de westelijke grens op te graven ten einde het projectgebied in zijn volledigheid te kunnen onderzoeken.

Het deel dat wordt geadviseerd voor een vervolgoopgraving wordt op basis van de vastgestelde sporen en in functie van de eventuele structuren opgedeeld in verschillende werkputten, teneinde het archeologische werk efficiënt te laten verlopen. Dit puttenplan wordt opgemaakt door de veldwerkleider in samenspraak met de erkende archeoloog. Voor de aanwezige waterput wordt een bemalingspost voorzien.

Figuur 2: Thematische kaart met advieszone voor opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.5.3 Conservatiestrategie

Tijdens de vervolgoopgraving zal een waterput worden opgegraven, welke heel wat materiaal kan opleveren dat in aanmerking komt voor conservatie. Het gaat hier zowel om organisch als anorganisch materiaal.

Indien er fragiele vondsten worden aangetroffen moeten deze behandeld en bewaard worden zoals gesteld in de Code van Goede Praktijk.

1.5.4 Natuurwetenschappelijk onderzoek

- Waarderingen (naar schatting: nader te bepalen tijdens het onderzoek door de veldwerkleider)
 - 6 VH waardering macroresten
 - 6 VH waardering pollenmonsters
 - 4 VH waardering dendrochronologie

- Analyses en dateringen (naar schatting: nader te bepalen tijdens het onderzoek door de veldwerkleider)
 - 5 VH analyse (natte) macroresten
 - 4 VH analyse pollen
 - 2 VH datering d.m.v. dendrochronologie
 - 2 VH houtsoortbepaling & bewerkingssporen
 - 5 VH ¹⁴C-datering
 - 2 VH anthracologisch onderzoek
 - 4 VH fosfaatanalyses
 - 1 VH röntgenopnames metaal
 - 1 VH archeozoölogie
 - 1 VH fysische antropologie

Bijkomende noodzakelijke voorzieningen

- Bemaling
- Conservatie (€1500)

1.5.5 Duur en kostenraming

Veldwerk: 16 werkdagen met team van 5

Verwerking en rapportage

Inschatting kostprijs: ca. 55000 euro (excl. kraanwerk)

Natuurwetenschappelijk Onderzoek (NWO): 10% van totale kostprijs

1.5.6 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldteam bestaat minimaal uit:

- één veldwerkleider onder begeleiding van een erkend archeoloog. Deze veldwerkleider heeft aantoonbare ervaring op minstens 10 opgravingen op zand(leem)bodems, waarvan 5 opgravingen op een site met rurale nederzettingssporen.
- één assistent-archeoloog, hij/zij heeft aantoonbare ervaring op minstens 2 opgravingen op zand(leem)bodems, waarvan minstens 1 opgraving op een site met rurale nederzettingssporen.
- aangevuld met medewerkers die houder zijn van een diploma zoals omschreven in de Code van Goede Praktijk.
- één aardwetenschapper die minstens 1/3 van de duur van het veldwerk op het terrein aanwezig is. Hij/zij heeft een grondige kennis van en relevante ervaring met zandleembodems. De aardkundige ondersteunt de archeologen bij de aanleg van het opgravingsvlak en de interpretatie van de bodemprofielen.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet onder toezicht van de erkende archeoloog.

1.6 Conclusie

In het kader van de geplande werkzaamheden die het aanwezige bodemarchief te “Meulebeke Vuilputstraat” bedreigen wordt een vervolgoopgraving geadviseerd over een oppervlakte van 4678 m². Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek is het duidelijk dat er bewoningssporen aanwezig zijn. Er werd vermoedelijk minstens 1 hoofdgebouw aangetroffen. Daarnaast kwamen op 3 verschillende locaties telkens 2 paalkuilen aan het licht die mogelijk kunnen wijzen op nog meer structuren. Bovenstaande structuren leverden helaas geen vondsten op. Daarnaast werd ook een waterput aangetroffen, welke kan gedateerd worden tussen de laat-Romeinse Tijd en de volle middeleeuwen. Vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving zal op heel wat vragen die gesteld werden tijdens het proefsleuvenonderzoek en nu nog onbeantwoord blijven, een antwoord kunnen bieden.

Deel 2. Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2018

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Polfliet B. *et al.*, 2018, *Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek Meulebeke Vuilputsraat*, onuitgegeven rapport, Ruben Willaert bvba, Brugge.

